

LISA 4

KINNITATUD

SA Eesti Teadusagentuuri juhatuse 01.02.2022
käskkirjaga nr 1.1-4/22/9

MUUDETUD

SA Eesti Teadusagentuuri juhatuse 25.02.2022
käskkirjaga nr 1.1-4/22/15

Stardigrandi taotluste hindamise juhend

1. Reguleerimisala

- 1.1. Käesoleva hindamisjuhendiga kehtestatakse „Stardigrandi tingimuste ja korra“ alusel esitatavate taotluste hindamise kriteeriumid ning hindamise ja paremusjärjestuse moodustamise põhimõtted.
- 1.2. Käesolevas juhendis reguleerimata küsimustes on Sihtasutusel Eesti Teadusagentuur (edaspidi *teadusagentuur*) õigus langetada kaalutletud otsuseid, kaasates vajadusel eksperte.

2. Taotluste hindamine

- 2.1. Granditaotluste hindamine toimub Eesti Teadusinfosüsteemis (edaspidi ETIS).
- 2.2. Kõiki taotlusi hinnatakse samade kriteeriumide alusel ning tuginedes samadele menetlusreeglitele, et tagada kõikide taotluste võrdne kohtlemine.
- 2.3. Taotluste lõpliku paremusjärjestuse moodustamisel arvestatakse kogu asjakohast teavet ja võrreldakse taotlusi vastava (alam)valdkonna pingerea kontekstis. Ekspertikomisjon ja hindamisnõukogu võivad taotluste hindamisel kasutada taustamaterjalina taotleja bibliomeetriliste näitajate ülevaadet.
- 2.4. Taotluste hindamise protseduur on järgmine:
 - 2.4.1. Menetlus ekspertikomisjonis
 - 2.4.1.1. Iga taotlust hindavad vähemalt kolm sõltumatut eksperti, kellest üks on vastutav ekspert. Vastutav ekspert koostöös ekspertide ja nende antud hinnangutele tuginedes igale taotlusele esialgse lõpphinnangu.
 - 2.4.1.2. Ekspertikomisjon kinnitab esialgse lõpphinnangu ja koostab taotluste esialgse paremusjärjestuse.
 - 2.4.1.3. Esialgne lõpphindang esitatakse ärakuulamiseks taotlejale ja asutusele.
 - 2.4.2. Menetlus hindamisnõukogus
 - 2.4.2.1. Hindamisnõukogu vaatab läbi ärakuulamise tulemused, kinnitab igale taotlusele lõpphinnangu ning koostab taotluste paremusjärjestused.
 - 2.4.2.2. Kvaliteedilävendi ületanud taotlused suunatakse hindamiseks teaduseetika komisjoni. Hindamisnõukogul on õigus otsustada mitte suunata teaduseetika komisjoni taotlust, mille rahuldamine on arvestades selle kohta paremusjärjestuses ning taotlusvooruks eeldatavalt eraldatavate rahaliste vahendite mahtu väga ebatõenäoline.
 - 2.4.3. Menetlus teaduseetika komisjonis

2.4.3.1. Teaduseetika komisjon annab hinnangu teaduseetika ja teadusandmete haldamise kriteeriumile.

2.4.3.2. Teaduseetika komisjon võib teha taotluse kohta ettepanekuid projekti elluviimiseks ja/või seada tingimused, mida taotleja on kohustatud projekti elluviimisel järgima.

2.4.4. Menetlus hindamisnõukogus

2.4.4.1. Hindamisnõukogu koostab lõpphinnangute, kuhu on lisatud teaduseetika komisjoni hinnangud, alusel stardigrandi taotluste lõplikud paremusjärjestused.

2.4.4.2. Kui taotlus jäi teaduseetika ja teadusandmete kriteeriumis alla lävendi, seda paremusjärjestusse ei seata ning hindamisnõukogu teeb selle kohta ettepaneku taotlust mitte rahuldada.

3. Hindamiskriteeriumid ja hindamiskaala

3.1. Hindamiskriteeriumid

Taotluste hindamisel tuleb lähtuda järgmistest hindamiskriteeriumidest ning hindeid tuleb põhjendada. Põhjenduses tuleb juhinduda alakriteeriumidest. Igas hindamiskriteeriumis antud hinnangus võib ära märkida ka teised tähelepanekud.

Hindamiskriteerium	Alakriteeriumid	Hindeskaala
1. Uurimisprojekti teaduslik põhjendus	Kriteeriumis hinnatakse uurimisprojekti teaduslikku põhjendatust, projektiidee originaalsust ja olulisust ning eesmärkide selgust, juhindudes järgmistest küsimustest: 1.1. Kui hästi ja selgelt on taotlus teaduslikult põhjendatud? 1.2. Kui täpselt on selles määratletud uurimisküsimused ja/või (v.a põhjendatud erandjuhtudel) hüpoteesid ning projekti eesmärgid? 1.3. Mil määral on projektiidee uurimisvaldkonna kontekstis originaalne ja oluline?	1 kuni 5
2. Uurimisprojekti teostatavus	Kriteeriumis hinnatakse uurimisprojekti teostatavust, selle tööplaani põhjendatust, riskianalüüsi ja riskide maandamise meetmeid, kasutatavaid meetodeid ja ressursse, juhindudes järgmistest küsimustest: 2.1. Kui konkreetselt ja asjakohaselt on selgitatud uurimisprojekti teostatavust ning põhjendatud vajaminevaid ressursse? 2.2. Kui sobivad ja asjakohased on kavandatud uurimismeetodid? 2.3. Kui asjakohane on uurimisküsimustele valitud erialane lähenemine (ühe eriala keskne, erialadevaheline või -ülene, mitme eriala koostöös jmt)? 2.4. Kui läbimõeldud ja eesmärgipärane on tööplan? 2.5. Kui hästi on teadvustatud võimalikke teaduslikke või metodoloogilisi probleeme ning kirjeldatud riskide maandamise meetmeid ja varuplaani?	1 kuni 5

<p>3. Taotleja pädevus ja potentsiaal</p>	<p>Kriteeriumis hinnatakse taotleja teadustegevust viimase 10 aasta jooksul (periood pikeneb, juhul kui taotleja on taotlusesse märkinud viimase 10 aasta jooksul eemaloleku perioodi alates doktorikraadi kaitsmise ajast seoses rasedus- ja sünnitus- või lapsehoolduspuhkuse, kaitseväeteenistuse, raske haiguse või muu erakorralise asjaolu tõttu), juhindudes järgmistest küsimustest::</p> <p>3.1. Milline on taotleja teadussaavutuste tase viimasel 10 aastal?</p> <p>3.2. Kui sobiv on kavandatud projekti edukaks elluviimiseks taotleja teaduslik pädevus ja senine uurimistöö (nt järeldoktorantuur või sellega võrreldav teadustöö) kogemus, riiklikes ja/või rahvusvahelistes uurimisprojektides osalemine)?</p> <p>3.3. Kui hästi ja piisavalt on taotleja kavandanud projektis tegevusi oma edasise teadlaskarjääri arendamiseks ning edukaks rühmajuhiks kujunemiseks (erialaste ja ülekantavate pädevuste arendamine, koolitused, rühma liikmete, sh doktorantide juhendamine, rahvusvaheline ja sektoritevaheline koostöö jne)?</p>	<p>1 kuni 5</p>
<p>4. Uurimisprojekti olulisus ja potentsiaalne mõju</p>	<p>Kriteeriumis hinnatakse uurimisprojekti olulisust ja potentsiaalset mõju, juhindudes järgmistest küsimustest:</p> <p>4.1. Kui konkreetselt ja asjakohaselt on taotluses kirjeldatud projekti teaduslikku olulisust ja potentsiaalset mõju, arvestades uurimissuuna ja -teema spetsiifikat?</p> <p>4.2. Mil määral on läbi mõeldud projekti eeldatavate tulemuste võimalikud rakendussuunad?</p> <p>4.3. Kui hästi on kavandatud ja läbi mõeldud teistele teadlastele uurimistöö tutvustamisega projekti seisukohast relevantsete (rahvusvaheliste) teadmiste vahetusega seotud tegevused?</p> <p>4.4. Kui konkreetselt ja asjakohaselt on taotluses kirjeldatud projekti teadusvälist olulisust selle valdkonna arenguks ja potentsiaalset mõju, arvestades uurimissuuna ja -teema spetsiifikat?</p> <p>4.5. Kui olulised on projekti eeldatavad tulemused kultuurile, ühiskonnale ja/või majandusele? Tulenevalt uurimissuuna ja/või -teema spetsiifikast sõltub olulisuse määr vastusest ühele või mitmele järgnevatest küsimusest:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kas projekt käsitleb olulisi aktuaalseid väljakutseid (sh sotsiaalsed ja kultuurilised probleemid) siseriiklikult ja/või rahvusvaheliselt? • Kas projekti tulemused võivad parandada ühiskonna heaolu, sotsiaalset sidusust ja/või (küber)julgeolekut? • Kas projekti tulemused võivad aidata lahendada olulisi keskkonnavalaseid väljakutseid? 	<p>1 kuni 5</p>

	<ul style="list-style-type: none"> • Kas projekti tulemused võivad anda tõuke muudatusteks poliitikas, standardites, strateegilises planeerimises, suunistes, teenustes, käitumises jne? • Kas projekt aitab tihendada sektoritevahelist koostööd, teadmussiiret ja innovatsiooni, sh soodustab teadusmahukat ettevõtlust (nt viiakse ellu koostöös Eesti TA-asutuste ja/või riigiasutuste ja/või ettevõtetega)? • Kas projekt võib olla mõjukas või oluline viisil, mida pole eespool mainitud (täpsustada)? <p>4.6. Kui hästi on kavandatud ja läbi mõeldud uurimistöö tutvustamisega seotud tegevused (uurimistöö tulemuste levitamine avalikkuses väljaspool teadusringkondi)?</p>	
<p>5. Teaduseetika ja teadusandmete haldamine</p> <p><i>Seda kriteeriumi hindab ainult teaduseetika ja andmehalduse komisjon.</i></p>	<p>Kriteeriumis hinnatakse uurimisprojekti elluviimisega seotud teaduseetika, sh teadusandmete haldamise aspekte, juhindudes järgmistest küsimustest:</p> <p>5.1. Kas taotluses on piisavalt, hoolikalt ja asjakohaselt hinnatud seda, kas projektis tõstatuvad teaduseetika küsimused (nt inimeste osaluse ja loomadega seotud küsimused; soolise, vanuselise, kultuurilise jmt mitmekesisuse küsimused; poliitilised, usulised, ühiskondlikud, ajaloolised ja teised tundlikud teemad; loodusliku mitmekesisuse säilitamine, keskkonnaalne sekkumine jne)?</p> <p>5.2. Kas taotluses on kirjeldatud tegevuskava, millest juhindutakse teaduseetika juriidiliste nõuete tagamisel (nt eetikakomitee kooskõlastus, konkreetsed uuringuprotokollid jne), ja selgitatud, kuidas neid nõudeid projekti jooksul täidetakse?</p> <p>5.3. Kas taotluses on piisavalt, hoolikalt ja asjakohaselt käsitletud võimalikke teaduseetika ja andmete haldamisega seotud riske, mis võivad projekti jooksul tekkida (nt tõendusmaterjalid ja autorsuse küsimused, andmete ja intellektuaalomandi õigus, andmete säilitamine, varundamine ja kaitsmine, avaandmed jne)?</p> <p>5.4. Kas taotluses on kirjeldatud tegevuskava, millest juhindutakse andmehalduse juriidiliste nõuete tagamisel (nt tundlike andmete kogumine, haldamine, säilitamine ja hävitamine; valdkonnaspetsiifilised andmekaitse nõuded jne) ja selgitatud, kuidas neid nõudeid projekti jooksul täidetakse?</p>	<p>Sobiv või mitesobiv</p>

3.2. Hindamiskaalad ja lõpliku punktisumma kujunemine

3.2.1. Üheksaastmelist eristavat hindamiskaalat kasutatakse 1., 2., 3. ja 4. kriteeriumi hindamisel:

- Suurepärase (5);
- Väga hea-suurepärase (4,5);
- Väga hea (4);

- Hea-väga hea (3,5);
- Hea (3);
- Rahuldav-hea (2,5);
- Rahuldav (2);
- Mitterahuldav-rahuldav (1,5);
- Mitterahuldav (1).

3.2.2.Mitteeristavat hindamisskaalat kasutatakse 5. kriteeriumi hindamisel:

- Sobiv;
- Mittesobiv.

3.2.3.Hinnete tõlgendus 1., 2., 3. ja 4. kriteeriumis:

- Mitterahuldav (1) – taotluses on hindamiskriteeriumide mitmeid aspekte käsitletud ebapiisavalt ja/või selles on arvukalt nõrkusi.
- Rahuldav (2) – taotluses on hindamiskriteeriumide enamik aspekte käsitletud väga üldiselt ning selles esineb märkimisväärseid nõrkusi. Taotluse parandamiseks oleks vaja olulisi muudatusi ja täpsustusi.
- Hea (3) – taotluses on hindamiskriteeriumide enamik olulisi aspekte käsitletud hästi, ent esineb mitmeid puudusi. Mitmed olulised aspektid vajanuks põhjalikumat ja selgemat käsitlemist. Korralik, ent mitmete küsitavustega uurimisprojekt.
- Väga hea (4) – taotluses on hindamiskriteeriumide enamik olulisi aspekte käsitletud väga hästi ning võib esineda vaid üksikuid puudusi või küsitavusi. Soovitatavad oleksid vähesed muudatused ja täpsustused. Taotlus on rahvusvahelises võrdluses konkurentsivõimeline.
- Suurepärase (5) – taotlus on silmapaistvalt hästi koostatud ning vastab hindamiskriteeriumide kõikidele alakriteeriumidele parimal võimalikul moel. Taotlus on rahvusvahelises võrdluses konkurentsivõimeline. Erakordselt tugev taotlus kõigis selle aspektides. Suurepärase hinne on erakordne ning vajab sellisena eraldi põhjendamist.

3.2.4.Hinnete tõlgendus 5. kriteeriumis:

- Sobiv – puudusi ei esine; esineb mõningaid puudusi või küsitavusi; projekti elluviimisel on vaja täita teatud tingimused (põhjenduse lisamine on kohustuslik).
- Mittesobiv – esineb väga olulisi puudusi, mille kõrvaldamine eeldaks projekti väga suures mahus täielikku ümberkujundamist (põhjenduse lisamine on kohustuslik).

3.2.5.Lõpliku punktisumma saamiseks summeeritakse kriteeriumide hinded. Kriteeriumi 4 (Projekti olulisus ja potentsiaalne mõju) punktiarvestuses rakendatakse koefitsienti 0,8. Lõplik punktisumma võib olla 3,8 kuni 19 punkti.

3.3. Lävend

Taotluste hindamisel kasutatakse kaht tüüpi lävendit: kvalifitseerumis- ja kvaliteedilävendit.

3.3.1.Kriteeriumide 1, 2, 3 ja 4 kvalifitseerumislävend on enne koefitsiendi rakendamist 3 punkti (*hea*). Kriteeriumi 5 kvalifitseerumislävend on hinnang „sobiv“. Kui taotlus jääb alla kvalifitseerumislävendi, ei kvalifitseeru see rahastamisele ja taotlejal ei pruugi olla võimalik järgmises taotlusvoorus taotlust esitada.

3.3.2. Stardigrandi taotluste valdkondlikud kvaliteedilävendid on järgmised:

- Täppisteadused 15,6 punkti;
- Bio- ja keskkonnateadused 16,6 punkti;
- Tehnika ja tehnoloogia 15,2 punkti;
- Arsti- ja terviseteadused 14,6 punkti;
- Põllumajandusteadused ja veterinaaria 13,7 punkti;
- Sotsiaalteadused 16,1 punkti;
- Humanitaarteadused ja kunstid 16,1 punkti.

Juhul, kui taotluse lõplik punktisumma enne 5. kriteeriumi hinnet jääb alla kvaliteedilävendi, ei kvalifitseeru see taotlus rahastamisele.

4. Paremusjärjestuse moodustamise alused

4.1. Taotluste paremusjärjestused moodustatakse vastavalt neid menetlenud eksperdikomisjonile.

Alla kvaliteedilävendi jäänud taotlusi paremusjärjestusse ei panda.

4.2. Taotlused seatakse paremusjärjestusse taotlusele antud punktide kogusumma alusel. Võrdse punktisummaga taotlused seatakse paremusjärjestusse, kasutatakse järgnevaid kriteeriume:

4.2.1. võrdse punktisummaga taotlused seatakse paremusjärjestusse vastavalt hindamiskriteeriumides antud hinnete, lähtudes järgmisest hindamiskriteeriumide järjekorrast: 3, 1, 2 ja 4;

4.2.2. taotlused, mis jäävad võrdsele positsioonile pärast punktis 4.2.1 kirjeldatud tegevust, seatakse paremusjärjestusse, eelistades taotlusi, milles on taotleja temast paremusjärjestuses eespool olevate taotlejate seas vähem esindatud soo esindaja.

4.3. Kui taotlused jäävad võrdsele positsioonile pärast punktis 4.2.2 kirjeldatud tegevust, kuid täpsema paremusjärjestuse moodustamine on rahastamisettepaneku tegemiseks vajalik, kasutatakse lisaks järgnevaid kriteeriume:

4.3.1. taotlused seatakse paremusjärjestusse, eelistades taotlusi, mille (alam)valdkond on paremusjärjestuses eespool olevate taotluste seas vähem esindatud;

4.3.2. kui taotlused jäävad võrdsele positsioonile pärast punktis 4.3.1 kirjeldatud tegevust, seatakse need paremusjärjestusse loosimise teel teadusagentuuri kehtestatud korras.